

พระราชบัญญัติ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ว่าด้วยเหตุนั้นความตายในท่านกลางอายุ

พระราชบัญญัตินี้ รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิพนธ์ ที่บางปะอิน เมื่อวันจันทร์ เดือนหก ขึ้นหกค่ำ ปีชวด สัมฤทธิศก ศักราช 1250 พระราชทานให้พิมพ์ในหนังสือชิรญาณวิเศษ เนื้อเรื่องเป็นเรื่องพระราชประภถึงความตายในท่านกลางอายุ กล่าวคือ คนถ้ารักษาตัวดีก็คงจะมีชีวิตอยู่ได้จนแก่ แต่ที่ตายโดยยังไม่สมควรตายนั้น ทรงพระราชประภกว่า มีสาเหตุ 4 ประการคือ

1. ร่างกายไม่สมบูรณ์น้ำเด็กกำเนิด ถึงจะรักษาประคับประคองสักเท่าใดชีวิตก็ไม่อาจยืนยาวไปได้

2. ตายเพราะอุบัติเหตุ เป็นการตายโดยไม่นึกว่าตัวเองจะต้องตายเช่น พั่วฝ่า เรือล่ม เป็นต้น

3. รู้อยู่แล้วว่าเป็นทางนาของความตาย แต่เว้นไม่ได้ เช่น นอนดึกซึ่งเป็นเครื่องบันทอนสุขภาพ หรือขั้นร้ายแรง เช่น บีบหัวใจ บีบหัวใจ บีบหัวใจ บีบหัวใจ บีบหัวใจ บีบหัวใจ ฯลฯ

4. รู้ว่าเป็นทางแห่งความตาย แต่จำต้องทำ เพราะรู้ว่าตาย ก็ตายดี เช่น หนารต้องเข้าสู่ศึกสงครามเพื่อบังกันบ้านเมือง ตัวเองเจ็บไข้แต่มีราชการหลวง หรือคนอื่นเจ็บไข้ รู้ว่าเป็นโรคติดต่อ แต่ไม่ผู้ได้ดูแลรักษา จึงช่วยดูแลรักษาให้ เป็นความจำเป็นที่ต้องเข้าไปใกล้ความตาย

รัชกาลที่ 5 ทรงพระบรมราชินายสรุปว่า อาย่างที่ 1 และ 2 นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หลีกเลี่ยงไม่ได้ อาย่างที่ 3 นั้น ตัวของตัวเองสามารถรักษาตัวให้อายุยืนยาวได้ โดยการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้อายุสั้น ส่วนอย่างที่ 4 เป็นที่สรรเสริญว่า อายุสั้นดีกว่าอายุยืน เพราะอายุ 90 หรือ 100 ปี ตายไปก็สูญชื่อ แต่ผู้ที่ตายโดยอย่างที่ 4 นี้ แม้จะตายแต่อายุ 20–30 ปี ก็ได้ชื่อว่ามีอายุยืนหลายพันปี เพราะมีชื่อเสียงปราภกอยู่

พระราชนิพนธ์ ว่าด้วยเรื่องทางศาสนาและเกษยณอาชุ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องทางศาสนาและเกษยณอาชุ เมื่อวันพุธที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2417 โดยทรงมีพระบรมราชโองการเรื่องนี้ กับที่ปรึกษาราชกิจการแผ่นดิน ซึ่งประชุมในพระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบดีที่ปรึกษาราชกิจการแผ่นดินในเวลาหนึ่ง เรียกว่า เคาน์ซิลเลอร์ มีจำนวน 12 คนด้วยกัน ท่านเคาน์ซิลเลอร์ที่มาประชุมในวันนี้ มีรายชื่อดังนี้

1. พระยาราชสุภาพดี (เพ็ง เพ็ญกุล) ต่อมาเป็นเจ้าพระยามหินทร์ศักดิ์ดำรง
2. พระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค) ต่อมาเป็นเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์
3. พระยาราชวรวนกุล (บุญรอด กัลยาณมิตร) ต่อมาเป็นเจ้าพระยารัตน์ดินทร์
4. พระยาภะสาปันน์กิจโกศล (โอม อมาตยกุล)
5. พระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ต่อมาเป็นเจ้าพระยาภาสกรวงศ์
6. พระยามหาอมาตย์ (ชื่น กัลยาณมิตร)
7. พระอภัยรัตนฤทธิ์ (แย้ม บุณยรัตน์พันธุ์)
8. พระยาราไชย (จำเริญ บุรณศิริ)
9. พระยาเจริญราชาไมตรี (ไม่ทราบชื่อ)
10. พระยาพิพิธโกไคย (ไม่ทราบชื่อ)
11. พระยาราชโยธา (เนียม สิงหเสนี)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงทับร่วมประชุมด้วย เวลาขยາมเศษเลิกการประชุม
12. พระยาภัลโหมราชเสนา (กรัน บุณยรัตน์พันธุ์) ไม่ได้มาประชุม

เนื้อความในพระราชบรมราชโองการ กล่าวถึงพระราชประสงค์จะเลิกทางโดยวิธีค่อยเป็นค่อยไป โดยยกพิกัดกฎหมายเดิมของลูกทาスマชี้แจงว่า

“บัดนี้ได้คิดเห็นว่าลูกทาสมซึ่งเกิดในเรือนเบี้ยของนายเงินนั้น ในพิกัดกฎหมายเดิมต้องเป็นลูกทาสม คิดอายุตั้งแต่ 26 ปี ถึง 40 ปี เเต้มค่า 14 คำลีง ถ้าหญิงอายุตั้งแต่ 21 ปี ถึง 30 ปี เเต้มค่า 12 คำลีง ถ้าชายเกินอายุ 40 ปี หญิงเกินอายุ 30 ปี จึงให้ลดน้อยถอยคลายค่าตัวลงทุกทิจน้อย 100 ปี ยังมีค่าตัวชายคำลีง 1 หลัง 3 บาท ยังหาขาดค่าตัวไม่ ของเดิมมืออยู่ดังนี้

ข้าพเจ้าคิดเห็นว่าลูกทาสมซึ่งเกิดในเรือนเบี้ย ตั้งแต่ออกจากท้องพอลีมิตาก็ต้องนับเป็นทาง มีค่าตัวไปจนถึงอายุ 100 หนึ่งก็ยังไม่หมด ดังนี้ดูเป็นหมายความกรุณาแก่ลูกทาสมไม่ ด้วยตัวเด็กที่เกิด

มาไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นสีไรเลย บิดามารดาทำซ้ำไปขายด้วยกันแล้วยังพาบุตรไปให้เป็นทาสจนสิ้นชีวิต อีกเล่า เพราะรับโภคทรัพย์ของบิดามารดาเท่านั้นเอง หากว่าที่จะเอาเป็นทาสจนตลอดชีวิตไม่...."

รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิรันดร์ว่า ควรจะให้เด็กลูกทาสคิดเอาอายุ 8 ปีเป็นเด็มค่า แล้วลดเกณฑ์อย่างให้ลูกทาสจนถึงอายุ 21 ปี ก็สิ้นค่าตัวลูกทาส โดยถ้าเป็นชายก็จะได้หันอุปสมบท และคิดทำงานหากินต่อไป ส่วนเด็กหญิงนั้นจะได้มีลูกผัวไว้ตามการ

"ถ้าจะคิดแบ่งเกณฑ์อย่างเช่นว่ามาแล้วนั้น คือลูกทาสตั้งแต่เกิดมาคิดตามกรมศักดิ์เดิมจนถึงอายุ 8 ปี เด็มค่าเป็นเงิน 8 ต่ำสิ่ง ตั้งแต่นั้นต่อไปให้คิดลดเกณฑ์อย่างตั้งแต่ 9 ขวบ 10 ขวบ 11 ขวบ 7 ต่ำสิ่ง 12 ขวบ 13 ขวบ 14 ขวบ 5 ต่ำสิ่ง 2 บาท 15 ขวบ 16 ขวบ 17 ขวบ 3 ต่ำสิ่ง 2 บาท 18 ขวบ 19 ขวบ 20 ขวบ ต่ำสิ่งหนึ่ง 21 ขวบ ขาดค่าสั้นค่าตัวถ้าเป็นหญิงอายุ 8 ปี 7 ต่ำสิ่ง ตามเกณฑ์อย่างในกรมศักดิ์เดิมตั้งแต่ 9 ขวบ 10 ขวบ 11 ขวบ 6 ต่ำสิ่ง 12 ขวบ 13 ขวบ 14 ขวบ 4 ต่ำสิ่ง 3 บาท 15 ขวบ 16 ขวบ 17 ขวบ 3 ต่ำสิ่ง 18 ขวบ 19 ขวบ 20 ขวบ 3 บาท 21 ขวบ ขาดค่าสั้นค่าตัว เพราะอายุตั้งแต่ 9 ปี นายได้ใช้สอยมากจนถึงอายุ 20 ปี ก็เห็นว่าพอแก่กำไรอยู่แล้ว"

รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิรันดร์ว่า ลูกทาสมีอ่อนน้อมถ่อมตนเกณฑ์อย่างไปแล้ว กฎหมายเดิมต้องสักเป็นสม และจะต้องเสียค่าราชการบีระ 6 บาท ทรงเห็นว่าลูกทาสคงไม่ต้องการจะหมดจากความเป็นทาสเพราเสียเงินแพง จึงลดค่าตัวให้เท่ากันที่อยู่กับเจ้าขุนมูลนายเดิม คือเสียค่าราชการบีระหกสิ่ง เมื่อสักข้อมือแล้วจะคงเป็นลูกทาสอยู่ตามเดิมไว้ได้ ส่วนลูกทาสที่หลุดค่าตัวไปแล้วนั้นจะไปขายตัวเป็นทาสอีกที่ต้องมีสารกรรมธรรม์ ส่วนบิดามารดาจะเอาบุตรมาขายได้เมื่อบุตรอายุต่ำกว่า 15 ปี ถ้าบุตรอายุเกิน 15 ปี บิดามารดาจะขายบุตรเป็นทาสได้โดยการที่บุตรยินยอม ถ้าบุตรไม่ยินยอมก็ขายไม่ได้ การขายบุตรลงเป็นทาสที่กล่าวแล้วนั้น เป็นพระราชบัญญัติเดิมในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งรัชกาลที่ 5 ทรงนำมายใช้ แต่ก็ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่ก่อนว่าคือ อายุ 21 ปี เป็นพันจากความเป็นทาส ทั้งนี้ต้องเป็นลูกทาสที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ถ้าเกิน 15 ปี และเจ้าตัวยินยอมก็ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติในสมัยรัชกาลที่ 4 การนับเกณฑ์อย่างลูกทาสให้นับตั้งแต่บีระ สอง สัมฤทธิ์ ลูกทาส ส่วนที่ซื้อขายกันแพง ๆ มาก่อนก็ให้คิดตั้งแต่บีระ ฉลอก กายหลังที่พระราชบัญญัติออกไปแล้ว นอกจากนั้น รัชกาลที่ 5 ยังทรงพระราชนิรันดร์ว่าลูกทาสที่พันจากความเป็นทาสแล้ว ถ้าไม่ได้ทำมาหากินก็จะหวนกลับไปเป็นทาสอีก จึงทรงตั้งพระทัยว่าจะสร้างโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนหนังสือพากษาและช่วยส่งเคราะห์ลูกทาสอยุ 11 ปี 12 ปี ซึ่งเด็กเหล่านี้มาเข้าโรงเรียน ดังพระราชบูรพาภิเษก

“คิดตั้งโรงเรียนขึ้นได้จริง ๆ ก็จะเป็นการช่วยส่งเคราะห์อย่างหนึ่ง คือ สูกษาอายุ 11 ปี 12 ปี ค่าตัวเพียง 7 ต่ำสิ่ง 5 ต่ำสิ่ง 2 บาท ถ้าจะลงทะเบียนคิดชื่อเอาเด็กเหล่านี้มาให้เข้าโรงเรียนเสียให้เรียบร้อย ให้ได้สั่งสอนกันจริง ๆ อย่าปล่อยให้เด็กไปเที่ยวซุกซน เลี้ยงให้กินอยู่ในนั้นให้เสร็จอย่าให้เล่นเบี้ยเล่นการพนันสิ่งไร้เลย เพราะเด็กในอายุ 12 ปี 13 ปี 14 ปีนี้ กำลังจะผิดหวัดในการเล่นเบี้ย ที่คิดเอามากักขังเสียอย่าให้รู้จักเลยทีเดียว สอนหนังสือพอให้รู้ แล้วให้เรียนวิชาต่าง ๆ ถึงจะเปลี่มจากวิชาช่างยูโรปก็ได้ พอจะรู้ภาระแล้ว อายุได้ 17 ปี 18 ปี ก็ปล่อยให้ไปรับราชการต่างๆ ก็คนซึ่งรู้หนังสือวิชาอย่างนี้แล้ว ก็คงจะมีผู้ต้องการเอาใช้สอย เป็นขุนหมื่นขุนพันเป็นสมบัตินนายหรือจะคิดรับจ้างทำการงานต่าง ๆ ก็ได้ เห็นว่าคนซึ่งจะทำซึ่งกลับลงเป็นกาลสือกันก็จะน้อยลง——”

ลักษณะการใช้ภาษา สำนวนโวหาร ในวรรณกรรมประเทรอัยแก้ว

วรรณกรรมประเทรอัยแก้ว ซึ่งเป็นพระราชพิพันธ์ในพระบาทสมเด็จพระปุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สังเกตดูลักษณะการใช้ภาษาแล้วจะเห็นได้ว่า ทรงเลือกใช้ภาษาง่าย ๆ อ่านแล้วทุกคนเข้าใจ ใช้ภาษาอธินายความได้ละเอียดเจ้มแจ้ง สำนวนภาษาที่ใช้ก็คล้ายกับที่ใช้กันอยู่ในบ้านบ้านนี้ ยกเว้น การเขียนสะกดการันต์เท่านั้นที่แตกต่างไป ส่วนการใช้โวหารนั้นค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังมีภาษา ต่างประเทศเข้ามาระบบมากด้วยโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะองค์มีนิยาบายจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จึงรับเอาภาษาอังกฤษมาใช้ ความหมายของภาษาไทยที่ใช้บางคำก็แตกต่างจากที่ใช้ กันอยู่ในสมัยนี้ก็มี และคำสlangที่ใช้อยู่ในสมัยนั้นมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่มีผู้ใช้แล้วในสมัยนี้ก็มี และยังคงใช้อยู่ในบ้านบ้านนี้ความหมายเดิมก็มาก

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงรูปแบบของการใช้ภาษา สำนวนโวหารในวรรณกรรมประเทรอัยแก้ว ซึ่งเป็นพระราชพิพันธ์ในพระบาทสมเด็จพระปุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในด้านการใช้ถ้อยคำ อาจแยกลักษณะพิเศษออกได้เป็นหลายลักษณะ ดังนี้

1. ความกะทัดรัดของถ้อยคำ เช่น

- การเก่ายกไว้ (พระราชพิธีสิบสองเดือน)
- เรื่องนักไม่ได้จวนายราย คนร้ายจะกำเริบมาก ขอให้สืบให้แข็งแรง (พระราชหัตถเลขา)
- เรื่องเดินดินลมพองสาย ตั้งแต่นามไม่เคยมีใครพูดถึงคืน เพราะไม่มี (ไกลบ้าน)
- ถึงข้าพเจ้าแก่แล้วก็จริง ตามก็ยังคง หวายก็ยังแข็ง อย่าให้ล้มเสีย (พระราชหัตถเลขา)

2. คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ หรือโมโนคดิ เช่น

- เมื่อคืนนี้พัวร้องเป็นภาษาไทย ดังกิกก้องแต่ฝนไม่ตก (ไกลบ้าน)
- อายุ 70 แล้ว ยังไม่แก่มาก รูปร่างค่าสันใหญ่โต (เสด็จประพาสมณฑล ปราจีนบุรี)
- ขอโทษไว้เสียที่ที่พูดล่วงหน้าเล่นกับคนที่เป็นมนุษย์ครั้งเทวดาครั้ง เช่นนี้ ล้ำมาก (พระราชหัตถเลขา)

3. คำที่ใช้เปรียบเทียบหรืออ้างอิงเรื่องอื่น ๆ ที่ทรงกันตือญแล้ว เช่น
  - จะต้องทดุมปากพระเทวท้อกสักเวลาหนึ่ง (พระราชหัตถเลขา)
  - คนที่มาเป็น “โอละพ่อพันธงปวง” (เที่ยวหากว่าสองเดือน)
  - เรายิ่งได้จัดทัพอย่างขุนแผน ไปดีเชียงใหม่ (พระราชหัตถเลขา)
  - เขาให้ดูต้นไม้อย่างหนึ่ง คล้ายต้นมะพร้าวลูกเป็นพวงหนึ่อนเท่ารำง แต่อกที่ กอก ลูกโตสักเท่าหมากสอง (เที่ยวหากว่าสองเดือน)
  - พระอาทิตย์ไม่ขึ้น มีขึ้น อยู่เสมอเหมือนบ้านเรา (ประพานสุโกร)
  - สกปรกเกือบจะบื้นชัมภูพากได้ด้วยหนึ่ง (ไกลบ้าน)
  - เจ็บเหมือนป่า น้ำถึงในปลาถึงนั้น (ประพานสุโกร)
  - ถ้าทำอย่างเช่นแต่ก่อนจะง่ายกว่าที่พ่องหมาบ้าดังนี้ (ประพานสไทรโยค)
  - ขอให้ระวังเอาใจใส่อย่าให้มันเกิดเห่าหอนอึกทึกกันขึ้นได้ (พระราชหัตถเลขา)
4. คำบางคำใช้คำที่มีความรุนแรงในถ้อยคำ เช่น
  - สบายนมาได้ 3 วัน เสด็จออกได้ 2 วัน วันนี้กลับบัดชบ ไปอีกแล้ว ดูข้างจะ ยันเยี่ยนมาก (พระราชหัตถเลขา)
  - ทำไม่เจิงเหลวให้ลเหลือเทอะเทอะเช่นนี้ (พระราชหัตถเลขา)
  - ถ้าเป็นทางรถไฟของหลวงแล้ว เป็นต้องฉบับหาย เป็นเที่ยงแท้ (พระราชหัตถเลขา)
  - ฉันคลั่งหมายจนกอดแทงเต็มที่ (ประพานสุโกร)
5. คำที่ใช้แตกต่างจากบัญญัตนี้ ทั้งในรูปคำและความหมาย เช่น
  - คำๆ ว่าผู้ร้ายพวนนู้น์ ไดยิ่งไม่ออก (ประพานสมลาย)
    - บัญญัตนใช้ว่า คำเล่าลือ
  - แต่ทั้งรังไป พัง จะมีพระสงฆ์มาอยู่ในสองเดือนนี้ (ประพานสมลาย)
    - บัญญัตนใช้ว่า เพิง
  - คนอยู่ที่นี่หากินด้วยทำ บ้านๆ บ้าน เป็นพื้น (ประพานสมลาย)
    - บัญญัตนใช้ ประมาณ
  - กลางวันอ้ายแคนคร้อนจัด (ประพานสมลาย)
    - บัญญัตนใช้ ไอแคน
  - ไม่สนัคการซื้อขาย (ประพานสมลาย) บัญญัตนใช้ ถนน
  - อญ្យข้างโกโกรโกโกร กว่าเราเสียอึก (ประพานสมลาย)
    - บัญญัตนใช้ โกรโกรโกร

- คุณเป็นอ้อยเชี่ย ๆ ไม่งาม ด้วยในบืนนี้ฟังตันมี่อน้อย (ประพานไทรโยค)
บั้งบันใช้ ฝนตันคุณ
  - แต่แกะเป็นลมพาก (พระราชหัตถเลขา)
บั้งบันใช้ อัมพาต
  - ท่านให้ดอกไม้ม้าห่อหนึ่ง คล้าย ๆ ดอกไม้หน่า (ประพานไทรโยค)
บั้งบันใช้ น้อยหน่า

การย่อคำ คือใช้คำไม่เต็มคำแต่ได้ความหมาย เช่น

  - ฉันไปเดินดูตามสวนก่อนจะกระหึ่มคนครัวคนใช้ กัน กันเรียบไปทั้งนั้น
(ประพานสุ่รป)
  - คุณ มาจากคำว่า บังคม
  - ฉันพักที่ห้องเข้าช่วนให้ ท่าน กลางวัน (ประพานสุ่รป)
ท่าน มาจากคำว่า บรรทม
  - บีบพาเข้าเอาลงหมด เหลืออยู่บ่อบอก เดียว (ประพานสุ่รป)
บอก มาจากคำว่า กระบวนการ

คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ทับศัพท์ เช่น

  - รายชื่อผู้ที่ต้องเชิญในวันอินดิเบนเดน ในอเมริกา (พระราชหัตถเลขา)
มาจากการอังกฤษว่า Independence
  - แต่ชื่นรื่นไม่เคยเห็นที่ไหนเหมือน (ประพานสมลาย)
มาจากการอังกฤษว่า Scenery
  - กินเข้าเย็นวันนี้บนคาดพ้า แต่งอีฟวนนิงແย়কেরি ช้อมโกหร่าวน (ประพานสุ่รป)
มาจากการอังกฤษว่า Evening Jacket
  - มีอ่านแอคเดรส เป็นภาษาลังกา (ประพานสุ่รป)
มาจากการอังกฤษว่า Address
  - การแต่งตะพาນ คอเวอนเมนท์ ทำ (ประพานสุ่รป)
มาจากการอังกฤษว่า Government
  - ขันรถที่ สเตชัน มีพากเวทนาและเทศแต่งตัวตามยศซึ่ม้าถือธงวิลันดา นำเป็นคู่ๆ (เที่ยวช่วงกว่าสองเดือน)
มาจากการอังกฤษว่า Station

- วันนี้ เอ็กซ์เพรส์ ถึง 2 หน คนถืออยู่พัสดุกลงไป (ประพาสไทรโยค)
มาจากภาษาอังกฤษว่า Accident
- มีหนังสือ ไกด์ บอกทางเดินแลกล่าวถึงที่สำคัญต่าง ๆ ถ้วนที่ (ประพาสบุโรเง)
- บุหรี่น้ำจะสูบที่ไหน ๆ ก็ได้ เว้นเสียแต่ใน คลับ (ไกลบัน)
- มาจากภาษาอังกฤษว่า Saloon

๗ ๙ ๗

คำที่ใช้ทับศัพท์เหล่านี้ อ่านแล้วเข้าใจ แต่ในสมัยนี้ยังไม่มีการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นใช้ จึงยังคงใช้ทับศัพท์กัน เช่นนี้เรื่อยไป

8. การเขียนสะกดการันต์แตกต่างออกไปจากสมัยบังจุนนี้บ้าง เช่น

สมัยรัชกาลที่ ๕	สมัยบังจุนน์
อายุสมร	อายุ
โกลาหล	โกลาหล
เผยแพร	เผยแพร
คฤหัสด	คฤหัสด
โนบส	โนบส
เฉลกะ	เฉลกะ
เป็น	เป็น
กินเข้า	กินเข้าว
พิศดาร	พิศดาร
เขต	เขต
ปราไสย	ปราศรัย
อินตะพาล่า	อินทผลัม
ศุข	ศุข
ข้างหน่า	ข้างหน้า
สัน្ត	สัน្ត
ปรีกษา	ปรีกษา

๗ ๙ ๘

9. คำสแลงมีปะบນอยู่ในพระราชพินธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเจ้าอยู่หัวมาก
มาย เนื่องคำสแลงที่เกิดขึ้นและมีที่มา คนในสมัยนั้นเข้าใจ แต่ในสมัยนี้อาจไม่เข้าใจ หรือบางคำก็
เข้าใจแต่ไม่ทราบที่มา บางคำก็ยังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ความหมายเปลี่ยนไปจากเดิมก็มี คำสแลง
เหล่านี้จะขอนำมาเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อย เช่น

(1) พรุ่งนี้เป็นวันที่จะเห็นเข้าชินาย ซึ่งในพระคัมภีร์ในเบลกัล่าวถึงว่าพากย์ศราเอลข้าม
ที่ขามนั้นหลายปีก่อนไม่ต้องกัน ฉันอี เพราะเป็นเรื่องโคงลอย ของฝรั่ง (ประพัสสุโรป)

อี เป็นศัพท์แปลงมีความหมายว่า ชอบใจมาก รักมาก เกิดจากเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พระ
บุนนาค) ชอบใจ ถูกใจอันได้ก็หัวเราะเปล่งอุทานว่า อี ๆ จึงใช้คำนี้ล้อเลียนกันต่อมาก

(2) โคงลอย คำว่าโคง นี้มีความหมายตามศัพท์แปลงใช้กันว่า พุดหรือทำอะไรไม่กิน
ความกัน ถูกไม่เข้ากันเรื่อง ถูกพูดหลงหลาไป ถูกพูดโดยไม่มีเค้ามูลที่เห็นว่าควรจะพุดอย่างนั้น แต่
แรกใช้กันว่าโคงลอย เกิดจากหนังสือพิมพ์อังกฤษฉบับหนึ่ง ชื่อ พน มีรูปโคงลอยอยู่ที่ซื้อ หน้าต้น
ของหนังสือนั้น และในหนังสือพิมพ์นั้นมีความเชิงกล่าวตามอย่างคลกๆ ในภาษาอังกฤษ ดูไม่คร่าวจะ
เข้ากันเรื่อง แล้วไม่เห็นขับขันเหมือนหนังสือพิมพ์ บันซ์ เพราะเหตุฉะนั้น เมื่อมีโกรกกล่าวความที่
ไม่เข้าเรื่อง ถูกไม่กินความกันก็ใช้กันว่า โคงลอย แล้วยันสั่นลงแต่่ว่า โคง ก็ใช้ได้เหมือนกัน

(3) กับตันເອແພນทີມາໃຫດູ ທິ່ງ ເຂົ້າໝາຍ ທີ່ວ່າພະເຈົ້າເອກມານເມນຕີ ຄື່ລ 10
ຂອງฝร້ງມາໃຫກັນໂມເຊບນຍອດເຂານນີ້ (ประพัสสุโรป)

ທິ່ງ หมายความว่าต้องการจะครัวรู้ มาแต่อារของนกอินิว นกกระจากเทศอย่าง ได้
มาแต่ออสเตรเลีย เลี้ยงปล่อยไว้ในสenameหน้าพระที่นั่งจักรี เวลาอกันนี้เห็นคนหรืออะไรที่แปลง
ประหลาด อย่างรู้ว่าเป็นอย่างไร เดินทำกิริยาเข้าไปเลียนเคียง เปลงเสียงจากอกดังทິ່ງ ๆ ทິ່ง ๆ ทີ່หลัง
เมื่อไครเห็นผู้อื่นใต้อำ冒อยกຽງเรื่องอะไรเช้าช้มกວ่า มากทິ່ງ ๆ รวมกับนกอินิว จึงเกิดเป็นคำแปลงว่า “ທິ່ງ”

(4) ฉันออกกาย ๆ ต้องเลย ໄກ໌ໆ (ประพัสสุโรป)

ໄກ໌ໆ หมายความว่า ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น หรือแกลงทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น หรือไม่รู้ไม่เห็น
แล้วถามว่าอะไร มีเหตุเกิดมาจาก พระยามหาโนเวค์ (เพือก) ตันสกุล เศวตนันท์ เมื่อจะทำเป็น
ไม่รู้ไม่เห็นและถามว่าอะไรนั้น ใช้คำพูดว่าໄກ໌ໆ ในเมื่อจะแกลงทำไม่รู้แล้วถามว่าอะไร หรือใช้เมื่อ
แกลงทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นกัน

(5) ถ้าได้ตัวมาด้วยกີດ ຄີດຈະນຸ່ງ ແກເອາເສື້ອຜົກທີ່ມື້ອູ່ສົ່ງໄປໃຫດູ (ประพัสสุโรป)

ນຸ່ງ มีความหมายว่า หลอกลวงหรือ คดโกง มีเหตุจากເນື້ອຄັ້ງກົມຫລວງສວສົ່ວຕົນ
ວິສິ່ງສົ່ງ ครั้งเป็นกรรมการหรือคอมมิตตี กรมพระนครบาล ใน พ.ศ. 2429 ນີ້ เจ้าพนักงานจับกຸນ

กิจข้อลักษ์ไปในคดีนี้ รายงานว่าพระทำอย่างนั้น ๆ กรรมหลวงสวัสดิ์ดันวิศิษฐ์รับสั่งว่า นี่ไม่ใช่พระหากจะเป็นแต่คนนุ่งเหลืองต่างหาก เพราะเหตุฉะนั้นจึงเกิดมีคำแผลงใช้กัน เมื่อจะหมายความว่า โง่ หรือ หลอกหลวง ก็ใช้คำว่า นุ่ง

(6) อ้ายคนถ่ายรูปมันตະกลາມ มันอยากได้หັງຮູບພັນ ໄທນີຍອດເຂາທີ່ຫຸ້ນດ້ວຍນ້າແນັ້ງຕິດອູ່ດ້ວຍ ໜ້າຕຽງແຕດ ຈນລືມຕາໄມ່ຂຶ້ນ ເຕືອນແລ້ວກີ່ໄມ່ພື້ນ ກົກລາຍເປັນເຂາເປົ່າໆ ແລ້ວເຂົ້ານຸ່ກຸລະ ຈນເປັນປານນັ້ນ (ประพາສູໂຮປ)

ກຸລະ ມີຄວາມໝາຍຄື່ງ ທຳຫົວອຳລ່າວເກີນຈິງໄປ ສັບກົນນີ້ມາຈາກຊ້ອນຍຸກຫລານ ຕຖານທີ່ຈະເປັນຄົນແຕ່ງໜັງສື່ອຕາມຫອນໃຈຕົນເອງ ໄນມີຄວາມກົງເກງວ່າ ຈະເກີນຈິງໄປຫົວຈະໄມ່ມີຄວາມຈິງເລຍຕັດຊື່ນັ້ນໃຫ້ສັ້ນເຂົ້າ ໃຫ້ວ່າ ກຸລະ ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ເໝືອນກັນ

(7) ດ້າວູ້ວັງແລ້ວກົນກີ່ໄດ້ນອນກີ້ຫລັບ ເພຣະມັນເງິນດີ ມາຫາດເລັກເດັກຫາກີ່ເໝືອນນ່າງເວລາໄຟໄດ້ມາອົມຍົມອົມແຍ້ນ ດ້ວຍຄອຍແຕ່ຈະຮັບຮາຊາກຮັບໃຫ້ປະໜັ້ນໄປທັງນັ້ນ (ประพາສູໂຮປ)

ແບ່ນ ໝາຍຄວາມວ່າ ນບນອນ ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໃຈໄສ່ອ່າງທີ່ສຸດ ເກີດຈາກຄໍາທີ່ໃຫ້ກັນວ່າ ໝອບຮາບຈົກນັ້ນແບ່ນ ຍ່ອລົງຄອງແຕ່ຄຳປລາຍເທົ່ານັ້ນ

(8) ດ້າມີ່ໄອ່າງເຊັ່ນທີ່ພຣະຢາພິພັດຮ່າງ ຂອໃຫ້ຮ່າງມາໃໝ່ ຈັນກີ້ກັງລະລ່ວ່າ ໄວເທິງເທົ່ານັ້ນ (พระราชาຫັດເລົາ)

ອະນຸ່າ ໝາຍຄວາມຄື່ງ ວອຈັງຫວະ

(9) ກີ່ເຫັນວ່າເປັນພຣະພຣະເສັນານຸ່ຫົດຄົນນີ້ ລັກໜີ້ ອ່າຍ່າງຍຶ່ງ (ประพາສູລາຍູ)

ລັກໜີ້ ໝາຍຄື່ງ ໂງເຂົາ ມາຈາກຄໍາກາຍາມຄຮວ່າ ມີລັກໜີ້ ມີຄວາມໝາຍຕາມສັບທີ່ເດີມວ່າຕ່າງປະເທດຈາກອີປະເຕ ບໍ່ໄດ້ຫົວໜ້າເຂົ້າ ເວັບຕາມກາຍາອັກຖຸວ່າ ນາບາເລີຍນ ບາງທີ່ໃຫ້ວ່າ ມີລັກໜີ້ ບໍ່ໄດ້ ລັກໜີ້ ກົມື້

(10) ເບີນຄົນນັ້ນແລ້ວກີ່ເລີຍ ແຫວ່າ ເສີ່ທ່ານັ້ນ (ประพາສູໂຮປ)

ເຫວ່າ ໝາຍຄວາມວ່າ ຜອນໃຫຍ່ອ ມາແຕ່ຜູດກັນຄື່ງຄົນຫອຍວ່າຄົນນັ້ນ ຖໍ່ຈີ່ຈະຍອເຫົ່າໄຮກ໌ໄມ່ອື່ນໃຈ ເໝືອນກັບຈະເອຫັນພາຫຼຸມລົງໄປໃນເຫວ່າທີ່ກີ່ໄມ່ເຕີມໄດ້

(11) ຕ້ວຈັນເອງກີ່ເຈັບດ້ວຍ ແຕ່ທີ່ເຈັບນັ້ນເກີດດ້ວຍຄວາມປະນາກ ໄນຮ່ວງ ບັດ ທັນຕາມເຄຍບັດ ໝາຍຄວາມວ່າ ດ້ວຍ

(12) ທີ່ກຽມທ່າກີ້ ຂອນມາ ຈັນຍັງໄມ່ໄດ້ໃຫ້ເໝືອນກັນ ເພຣະເຮື່ອງນາງນອງ ອູ່ອ່າຍ່ານີ້ (พระราชาຫັດເລົາ)

ນາງນອງ ໝາຍຄວາມວ່າ ເຮື່ອງຕ່າງໆ ຍັງຄັ້ງອູ່ມາກ

(13) ชื่มชาบ หมายความว่า ความนิยมในคติอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นคติที่ผิดและควรจะคิดเห็นได้ แต่หลงเชื่อว่าถูกต้อง ถ้าว่าคริชช์ชาบก็หมายความเป็นผู้เชื่อถือคติเช่นนั้น อุปมา เหมือนคติอันนั้นชีมชาบอยู่ในสันดานเสียแล้ว ทำอย่างไร ก็ไม่ถอนออกได้

(14) ปอดเสีย หมายความว่า อกใจกลัวอย่างแรง มากแต่หมองฝรั้งตรวจว่าเป็นโรคปอดเสีย แต่แรกก็เฉยๆ ครั้นแล้วได้ความว่าเป็นผื่นในห้อง ก็ตกใจดีฝ่อ คำว่า “ปอดเสีย” จึงเป็นที่หมายของความอกใจกลัวอย่างแรง

(15) ลมจับ หมายความว่า เสียดายเป็นอย่างยิ่ง มาแต่เรื่องเล็กน้อยคนขี้ระหนีคนหนึ่ง เพื่อนผู้งูขอจะเล็กน้อยขัดไม่ได้ต้องให้ไป ครั้นเมื่อเข้าไปแล้ว เกิดเป็นลมด้วยความเสียดายของ

โวหาร

โวหาร หมายถึง การนำถ้อยคำที่มีความหมายมาเรียนเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดที่ผู้เขียนต้องการแสดงออก โวหารแบ่งออกเป็น 5 ชนิดคือ

1. พวรรณนาโวหาร	(Description)
2. เทคนาโวหาร	(Persuasion)
3. อธิบายโวหาร	(Exposition)
4. อภิปรายโวหาร	(Argumentation)
5. บรรยายโวหาร	(Narration)

วรรณกรรมในพระบาทสมเด็จพระปูลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีโวหารทั้ง 5 นั้นรวมทุกโวหาร ในวรรณกรรมประเทศทรายแก้ว จะนำมาซึ่งให้เห็นเป็นตัวอย่าง ดังนี้

1. พวรรณนาโวหาร (Description) ได้แก่การวาดภาพโดยตัวอักษรให้ผู้อ่านได้แลเห็นภาพต่างๆ ตามที่ผู้เขียนต้องการ ภาพนี้หมายถึงรูปร่าง ลักษณะของมนุษย์ สัตว์ สิ่งของตลอดจนทิวทัศน์ เสียง กลิ่น รส สัมผัส ย่อมต้องการโวหารที่จะกล่าวให้ผู้อ่านมีความรู้สึกนึกเห็นได้ตามความประسangค์ เช่น พวรรณเรือซักชัน

“เรือซักชันลำนี้เขาว่าเก่าไปเสียอีก เป็นเรือที่ใช้มา 3 ปีล่วงแล้ว ว่าคาดพ้าแคนไปกว่าเรือชันใหม่ๆ แต่การตกแต่งนั้นยอมกันว่าวิจิตรจริง แต่งเสียจนเป็นเรือใหม่ที่เดียว เรือเมลันนีออกจากใต้เห็นแล้ได้อยู่ น่าจะเข้าใจว่ามันสนับายนิบูรณ์เพียงใด สารพัดจะมี ที่สุดจนช่างตัดผิด อาหารนั้นถักินทุกเวลาเป็นไม่นมด คือ เช้าเย็นรุ่งคริ้งหนึ่ง เป็นน้ำชา กาแฟ และผลไม้ เช้า 2 โมงคริ้งหนึ่ง กินอาหารเช้า เช้า 4 โมงคริ้งหนึ่ง มีน้ำมะนาวถูกปอกเปลือก เช้า 5 โมงคริ้งหนึ่ง กินอาหารกลาง

วัน ป่าย ๓ ไม่ครึ่งหนึ่งนาชา ย่าค่าครั้งหนึ่ง สองทุ่มครึ่งหนึ่ง สี่ทุ่มครึ่งหนึ่ง เวลาเหล่านี้มีอาหารเรียกได้ตลอด แปลงว่าคนมันมากจะกินเวลาไร ข้าเร็วได้ตามแต่ใจ เรือนนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนหัวไม่มีคาดพื้า บนกราบเป็นระวังบรรทุกของ ถัดมาอีกตลอดจนกลางลำชั้นล่างเป็นห้องคนอยู่ และสลุนใหญ่กินข้าว ชั้นปากเรือมีห้องคนอยู่สองห้องกลางเป็นบันไดและเครื่องจักร ชั้นคาดพื้ามีห้องสลุนสำหรับเด็ด และห้องสูบบุหรี่ ชั้นบนสะพานขึ้นไปเป็นห้องกัปตัน ในตอนที่ 2 นี้เป็นชั้นที่หนึ่ง คนชั้นที่สองเดินมาไม่ได้ ตอนที่ 3 ต่อท่อนท้ายไม่มีคาดพื้าบนกราบ เป็นระวังบรรทุกของเหมือนข้างหน้า ตอนที่ 4 ตกท้ายเรือชั้นล่าง เป็นห้องนอนของพวากชั้นที่สอง เดินต่อ กันชั้นที่หนึ่งข้างล่างได้ มีเขตประดูคั่น ห้องนอนเป็นห้อง 4 แล้ว ชั้นคาดพื้าชั้นปากเรือเป็นห้องกินข้าว คาดพื้าชั้นบน เปิดโถงสำหรับนั่งเล่นและหินกันชั้นที่หนึ่ง แต่คาดพื้าขาดตอนกัน ชั้นล่างชั้นที่สองติดกันกับที่หนึ่งก็จริง แต่จะเดินล่วงประตุมไม่ได้

(พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน)

พระชนนาท่าเมืองยิหริวงศ์

“.....เรือพวงเมืองตานีตามไปด้วยหลายล้ำ ไปในอ่าวตามผึ้งแลเห็นมีเรือนพวากหานปลารายเป็นหมู่ๆ ไปเก็บตลอดผึ้ง มีตันตalaเป็นอันมาก เรือเล็ก ๆ ตกเบ็ดอยู่ต่ามาน้ำหาดเป็นหมู่ๆ เป็นพวากหานปลาทั้งสัน ไปได้ครึ่งทางเรือกรรมการเมืองยิหริวงศ์ออกมารับ ๕ ลำ คนล่าละ 11, 12 คน มีเรือค้าขายทางทะเลโดยรายไปตามทางหลายล้ำ ปากซ่องสำน้ำเป็นป่าไม้โถงกางที่แหลมเลนยื่นออกมามีนกจับข้าวไปเหมือนเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ที่ทอดสมอเมืองตานีไปจนถึงปากอ่าวสองชั้วโมงเศษ ล่าน้ำนั้นแรกเข้าไปคล้ายเมืองนครศรีธรรมราช แต่ครั้นเมื่อเข้าไปลึกก็กว้างขึ้น มีร้านทำปลาหลายแห้ง ต่อเข้าไปข้างในตลึงสูงหน่อยหนึ่งไม่มีบ้านเรือนคนจนเกือบจะถึงที่ตลาด จึงได้มีหมู่บ้านหนึ่งประมาณ 20,30 เรือน มีตันมะพร้าวต่อออกไปเป็นห้องนา ครึ่งชั่วโมงถึงท่าเมืองยิหริวงศ์”

(ประพاستลอนนลวย)

2. เทคนาโวหาร (Persuasion) คือการกล่าวชักจูงให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตาม เชื้อถือ หรือให้ประพฤติตาม เทคนาโวหารนี้ต้องประกอบด้วยข้อความมีเหตุผล มีหลักฐานอ้างอิงอุทาหรณ์ ตลอดจนหลักคติธรรมต่าง ๆ เช่น พระราชนิรันดร์ในการพระราชทานรางวัลนักเรียนที่โรงเรียนพระคำหน้าสวนกุหลาบ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๐๘

“.....การที่เรียนรู้วิชาหนังสือมากไม่เป็นการเทยงแท้จะทำให้ผู้ที่รู้นั้นเป็นคนดีอย่างเดียว ด้วยเหตุว่าความประพฤติพิสัยเดิมของผู้นั้น เมื่อได้รู้วิชาแล้วแต่ชอบใจในทางประพฤติชั้นก็จะพาไปให้ชั่ว ถ้าชอบใจในทางประพฤติดี ก็จะพาให้ดีได้เป็นความจริงอยู่ ก็แต่เกิดมาเป็นมนุษย์

เมื่อเรียนรู้แล้วย่อมจะอยากรับประพฤติการซึ่งตัวเห็นว่าเป็นความดีอยู่ด้วยกันทั่วหน้าว่าดีจริงโดยรอบคอบ ก็คงยังมีความดีอยู่ในความประพฤตินั้นอย่างโดยย่างหนึ่ง ผู้ที่คิดเห็นว่าดีอาจยินยอมว่าเป็นความดีได้ เพราะฉะนั้น การเรียนรู้ของคนทั่วปวง คงจะเป็นเหตุทำให้ตัวผู้เรียนรู้ดีขึ้นได้อย่างโดยย่างหนึ่ง มากกว่าผู้ไม่ได้ เรียนรู้เป็นแน่แท้ไม่เพียงสัญญา เพราะฉะนั้นควรแล้วนักเรียนทั่วปวงจะร่าเรียนวิชาความรู้แล้ว เลือกเพื่อข้อปฏิบัติเดียวที่ดีแท้ด้วย แล้วประพฤติตาม จะได้เจริญประโยชน์ความสุขแก่คน เป็นทางที่ ทำกินโดยชอบธรรม เป็นที่ดีแห่งวงศ์ตระกูลของตนสืบไปภายหน้า.. .. . . . ."

(พระราชนิรันดร์)

3. อธิบายโวหาร (Exposition) คือการทำให้อ่านหรือฟังเข้าใจ จะเป็นวิชาความรู้ พฤษภัย หลักเกณฑ์อันใดอันหนึ่งก็แล้วแต่ การอธิบายต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจดีแจ้ง ไม่มี ข้อเคลือบคลุมสงสัย การอธิบายนั้นต้องน่าฟัง แต่ก็ไม่สำคัญเท่าความชัดเจน เช่น พระราชพิธีศรี สัจปานกาล คือ ถือน้ำพระพิพัฒน์สักษา ว่า

".....เมื่อจะคิดหาดันเหตุการถือน้ำให้ได้ความว่า เหตุใดเมื่อให้คนอ่านคำสาบาน ทำสัญญแล้วจึงต้องให้เดือน้ำชำระพระแสงด้วยอีกเล่า ก็เห็นว่าลักษณะที่ใช้น้ำล้างอาชญาเป็นน้ำสาบานนี้ ต้นแรกที่จะเกิดขึ้นด้วยการทหาร เป็นพิธีของขัตติยะ หรือกษัตริย์ที่นับว่าเป็นชาติทหารในจำพวกที่ หนึ่งของชาติ ซึ่งแบ่งกันอยู่ในประเทศไทยเดียว คล้ายกันกับในต่องอังกฤษหรือสมุรไพรของญี่ปุ่น ชาติ ขัตติยะ เป็นชาติที่ไม่ได้หากินด้วยการค้าขายให้ห่วนปลูกเพาะหรือรับไทยทานจากผู้ใดผู้หนึ่งให้ ย้อมหนาด้วยชีวิตด้วยคนอาชญา แต่ไม่ใช่เป็นผู้ร้ายเที่ยวลอบลักทำใจกรรม ใช่ปรานบารมโดยตรงซึ่ง หน้าให้ตกอยู่ในอำนาจ แล้วและได้ทรัพย์สมบัติโดยผู้ซึ่งกลัวเกรงกำลังอำนาจยกยิ่งให้ แต่การที่ ประพฤติเช่นนี้ เมื่อว่าโดยอย่างยังแล้ว ก็อยู่ในเป็นผู้ร้ายนั้นเอง แต่เป็นผู้ร้ายที่มีความสัตย์ และ คิดแบ่งการที่ตัวประพฤติ (ถึงแม้ว่าไม่เป็นธรรมแห่งของโลก) ออกเป็นสองภาค ภาคหนึ่งถือว่าการ ซึ่งตนจะกระทำเช่นนั้นไม่เป็นการผิดธรรม ภาคหนึ่งถ้าตนจะกระทำเช่นนั้นเป็นการผิดธรรม คำว่า ธรรมในที่นี้เป็นธรรมของชาติขัตติยะนิใช้ธรรมของโลก เมื่อว่าเท่านี้จะยังเข้าใจยาก จะต้องยกตัว อย่างให้เห็นหน่อยหนึ่ง ว่าตามลักษณะความประพฤติของชาติขัตติยะโบราณ คือเหมือนหนึ่งว่าผู้นี้อำนาจ เป็นชาติขัตติยะได้ปกครองแผ่นดินกราบว่า ลูกสาวของขัตติยะเมื่อองื่นมืออยู่สมควรแก่ตน ๆ ยังไม่มีคู่ ซึ่งจะได้อภิเชก เมื่อไปสู่ขอวินามารดาของหญิงนั้นไม่ยอมให้ ขัตติยะผู้ที่ไปสู่ขอถือว่าการที่ตัวคิดนั้น เป็นการชอบธรรมด้วยใช่ว่า จะเอามาทำอันตรายอย่างหนึ่งอย่างใดประسنจะพยายามย่อลงให้เป็นใหญ่โต บิดามารดาของหญิงที่ไม่ยอมให้หนึ่งหมื่นประมาณต่อผู้ซึ่งไปสู่ขอ เป็นการประพฤติผิดธรรมเนียม ประเพณี เพราะไม่รักษาภริยาอันดีต่องกัน ผู้ซึ่งไปสู่ขอสามารถที่จะประกาศแก่ทหารของตัว ว่าการซึ่ง

ตัวประพุตินน์เป็นการซ่อนธรรม จะต้องยกไปรับชิงนางนั้นให้จงได้ แล้วก็ยกกองทัพไปทำลายบ้านเมืองนั้นเสียได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการผิดธรรม.....”

(พระราชนิสัยสองเดือน)

4. อภิปรายโวหาร (Argumentation) คือคำพูดโดยแสดงความคิดเห็นของผู้อื่นหรือแสดงความคิดและเหตุผลของคนซึ่งให้ผู้อื่นเห็นพ้องตาม แม้ความเห็นของเราจะผิด แต่สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามเราได้ ก็เรียกได้ว่าเป็นอภิปรายโวหาร เช่น ทรงอภิปรายโวหารเรื่องสมเด็จเจ้าแตงโม

“.....ท่านองค์นี้ว่าเป็นสามเณรอยู่ในเมืองเพชรบุรี ลงอาบน้ำพนเปลือกแตงโมลอยมาเก็บเปลือกแตงโมนั้นกิน พากศิษย์วัดด้วยกันล้อเลียนอับอายจึงได้หนีเข้าไปยังกรุง ตั้งหน้าเรียนพระปริยัติธรรมจนได้เป็นพระราชาคณะแล้วจึงได้กลับออกมานปฎิสังขรณ์วัดนี้ บางปากกล่าวว่า ภายหลังได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช เป็นที่น่าสงสัยอยู่บ้างว่ากลัวจะหลงที่สังฆราชด้วยคำแห่งพระครูเมืองเพชรบุรี อย่างเดียวกันกับเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา เมืองพัทลุง แต่ตามหนังสือเก่าๆ เขานับว่าเป็นพระราชาคณะทั้งนั้น ชารอยพระครู องค์นี้จะเป็นพระสังฆราชของค์หนึ่ง เช่น พระพากุลเตรา เป็นพระสังฆราชเมืองสวางคบุรี เพชรบุรีนี้ในเวลานั้นน่าที่พระครูสุวรรณมุนีจะเป็นสังฆราช ท่านสมเด็จแตงโมนี้จะเป็นพระครูสุวรรณมุนีเสียดูก็คงมั่นคง จึงได้ขอวัดเพิ่มขึ้นว่า วัดใหญ่สุวรรณาราม ทุกวันนี้พระครูสุวรรณมุนีก็ยังเป็นเจ้าคณะอยู่.....”

(ประพานนพชาติ)

5. บรรยายโวหาร (Narration) ได้แก่การเล่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นติดต่อกัน ฉะนั้นจึงหมายรวมถึงเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ชื่อประวัติ ประวัติ และต้านทาน บทละคร นวนิยาย เรื่องนิทาน หรือ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เรื่องเล่าตั้งนี้

“.....คิมมีนาง บ้านอยู่ดอนคา มีผู้มาสู่ขอบฝ่ายหนึ่ง 罵ตาฝ่ายหนึ่ง ต่างคนต่างบอกให้ลูกสาว แล้วกำหนดจะไปแต่งงานอภิ夷กที่เขาพนมເສພ ที่เมืองนครสวรรค์ ไปหยุดทำของเลี้ยง มีขันนมจีนเป็นต้น ที่เขาแหงหนึ่ง ครั้นเมื่อปรากฏว่าบิดาให้ข้างหนึ่ง 罵ตาให้ข้างหนึ่งเกิดวิวาทกันขึ้น เขาจึงได้ขอว่าเขาวิวาท ภายหลังจึงกล้ายเป็นพนมວาด ยังมีหมวดขนมจีนและลอยสุนขประภูมิอยู่ นางนั้นได้ความคับแคนรำคาญกรหขึ้นมา จึงได้ตัดนมหัวงไปกล้ายเป็นเขานมนางแล้วนางนั้นก็กลับลงมาเห็นน้ำในลำแม่น้ำใส่สะอดดีก็ลงอาบ จึงเรียกว่าน้ำสรง ภายหลังกล้ายเป็นน้ำ.....”

(เสด็จประพาสล้านนาและขามเพ่า)

สรุปสาระสำคัญในบทที่ 2

วรรณกรรมร้อยแก้วในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ล้วนมีคุณค่าแห่งทางด้านโบราณคดี เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และด้านวรรณคดีเป็นอย่างยิ่ง การใช้สำนวนภาษาเป็นตัวอย่างของความเรียงที่ดีได้ เพราะให้อาสาสารคนด้าน ให้รายละเอียดชัดเจน ชี้แจงแสดงว่าพระองค์ทรงเป็นผู้รอบรู้และมองการณ์ไกลอย่างแท้จริง

พระราชดำรัสที่พระองค์พระราชทานแก่นักคลังฯ ล้วนให้ข้อคิด คติ และคำสั่งสอนที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เป็นพระราชดำรัสที่มีไวหารคือเยี่ยม มีการบรรยาย พรรณนา และข้อถ�ุงใจ ตลอดจนเหตุข้อคิดอันเป็นแนวทางให้เกิดวิจารณญาณแก่ผู้ฟังกระแสร์พระราชดำรัสเป็นอันมาก

พระบรมราโชวาทที่พระองค์พระราชทานแก่นักคลังฯ รวมทั้งพระเจ้าลูกยาเธอ ต่างกรรมต่างวาระ เป็นคำสั่งสอนที่มีคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง เป็นพระบรมราโชวาทที่เหมาะสมสมทุกสัญ ทั้งนี้ เพราะพระบรมราโชวาทเป็นสิ่งที่ทรงกล่าวเป็นกลาง ทำให้ทุกคนสามารถประพฤติปฏิบัติได้ เป็นคำสั่งสอนจากผู้ที่รู้จริง เนื่องจากมีประสบการณ์วิพากษามากนั้นเอง

จคหมายเหตุพระราชกิจรายวัน จคหมายเหตุรายวันและพระราชหัตถเลขา เป็นเรื่องราวของพระองค์ที่ได้ทรงบันทึกไว้เป็นวันๆ อันเป็นพระราชกรณียกิจในพระบรมมหาราชวังและจากการเสด็จประพาสหัวเมืองต่างๆ ตลอดจนการเสด็จประพาสต่างประเทศ เช่น อินเดีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น เป็นต้น ในหนังสือเหล่านี้จะเป็นแบบแผนของการแก้ปัญหาบ้านเมือง การปกครองบ้านเมืองให้เป็นปรกติสุข การพัฒนาประเทศสู่ความเจริญสมัยใหม่ การจัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร ทำให้ได้รู้ถึงชนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความเป็นอยู่ของประชาชนสมัยนั้น รวมทั้งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ด้วย

พระราชวิจารณ์เป็นเรื่องที่พระองค์กล่าวถึงเรื่องต่างๆ ที่ควรรู้ เช่น วัสดุรายอันมีนามว่าราชอาธิวัสดุ ทรงมีพระราชวิจารณ์ว่า สมอยานน์ สมอ ความจากคำว่า ถมอ ในภาษาเขมร ที่แปลว่า ก้อนศีลา และทรงมีพระราชวิจารณ์ถึงเรื่องราวของการสร้างวัดและการปกครองวัดนอกจากนี้ ยังทรงมีพระราชวิจารณ์เรื่องพระราชพงศาวดารกับเรื่องประเพณีการตั้งพระมหาอุปราช ว่ามีประวัติเป็นมาอย่างไรและมาลื้นสุดการตั้งพระมหาอุปราชในสมัยของพระองค์ อีกเรื่องหนึ่งคือ จคหมายเหตุความทรงจำของกรมหลวงนินทรเทวี ซึ่งเป็นเรื่องราวตั้งแต่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2

จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ทำให้ทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีได้นักทึกไว้ในพระราชพงศาวดาร อีกมากมาย

พระบรมราชวินิจฉัยเรื่องกฎหมายสอนน้อง เป็นเรื่องที่ต้องค้นคว้าหาข้อมูลเหตุว่ามีความเดิม เป็นมาอย่างไรซึ่งต้องค้นคว้าจากหนังสือหลายเล่ม จึงได้ความจริงว่ามาจากเรื่องมหาการตะนั้นเอง พระบรมราชอิมาย เป็นเรื่องที่อธิบายเรื่องราวด้วยว่าเป็นมาอย่างไร พระองค์ จะทรงมีพระบรมราชอิมายอย่างละเอียด เช่นเรื่องพระเชี้ยวแก้ว ธรรมเนียมราชครรภูลในกรุง สiam และพระราชนือสิบสองเค่อน

พระราชนารกเป็นเรื่องที่กล่าวถึงเพื่อเน้นย้ำให้เห็นหรือคงพระราชดำริจะทำ เช่น พระราชนารกว่าด้วยเหตุแห่งความตายในท่านกลางอายุ ว่า คนเราตายด้วยสาเหตุ 4 ประการ คือ ตายเพราะร่างกายไม่สมูรรณ์มาแต่กำเนิด ตายเพราะอุบัติเหตุ ตายเพราะรู้ว่าเป็นทางมา ของความตาย แต่เว้นไม่ได้ และตายเพราะรู้ว่าเป็นทางแห่งความตาย แต่จำต้องทำ ส่วนพระราชนารกว่าด้วยเรื่องหาสแลง เกษียดอายุทางสนั้น ทรงกล่าวถึงวิธีการเลิกหาสให้หมดไปจากผืน แผ่นดินไทยซึ่งเป็นการเลิกหาสที่ไม่เกิดสังคมกลางเมือง ไม่ทำให้เสียเลือดเนื้อแต่อย่างใด

ลักษณะโวหารของร้อยแก้ว แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1. พรพรรณโวหาร
2. เทศนาโวหาร
3. อธิบายโวหาร
4. อภิปรายโวหาร
5. บรรยายโวหาร

แบบฝึกหัด

จงเลือกคำศัพท์ที่ถูกต้องที่สุด

1. คำว่า "รัชกาล" เป็นคำเกิดใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 แต่ก่อนใช้คำใดแทนคำว่า รัชกาล
  1. สมัย
  2. แผ่นดิน
  3. ราชวงศ์
  4. อาณาจักร
2. การบันทึกพระราชกิจประจำวันของรัชกาลที่ 5 ขณะประทับที่พระบรมหาราชวังและพระราชวัง
วังนางปะอิน เรียกว่าอะไร
  1. จคหมายเหตุ
  2. พระราชหัตถเลขา
  3. ระยะทางเส้นจปะพาส
  4. จคหมายเหตุพระราชกิจรายวัน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3-6

"วิชาหนังสือเป็นที่นักเรียน แล้วเป็นที่สร้างเสริมมาแต่โบราณว่าเป็นวิชาอย่างประเสริฐซึ่งผู้ที่เป็นใหญ่อย่างนับแต่พระมหากษัตริย์เป็นต้น จนคลองราษฎรพลเมืองสมควรแลงจำเป็นจะต้องรู้ เพราะเป็นวิชาที่อาจทำให้การหั้งปวงสำเร็จไปได้ทุกสิ่งทุกอย่าง"

3. ข้อความนี้ จัดอยู่ในประเภทใด
  1. พระบรมราชาธิบัย
  2. พระราชหัตถเลขา
  3. พระราชคำรัส
  4. พระบรมราชวินิจฉัย
4. ข้อความนี้ รัชกาลที่ 5 ความต่อผู้ใด
  1. พระราชนครินทร์
  2. นักเรียน
  3. พระบรมวงศานุวงศ์
  4. ข้าราชการ
5. ข้อความนี้มีจุดมุ่งหมายเด่นชัดที่สุดตามข้อใด
  1. ให้รู้ว่าการเรียนมีนานแล้ว
  2. ให้เห็นคุณค่าของการศึกษา
  3. ชี้ให้เห็นว่าผู้ยิ่งใหญ่รักการศึกษา
  4. ให้เห็นว่าราษฎรยังไม่สนใจการเล่าเรียน
6. ข้อความนี้ เป็นลักษณะโวหารชนิดใด
  1. บรรยายโวหาร
  2. พրลมโนโวหาร
  3. เทศนาโวหาร
  4. อธิบายโวหาร

---

1. 2   2. 4   3. 3   4. 2   5. 2   6. 3

7. ในพระบรมราชโองรักษากลที่ 5 ที่พระราชนานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาชีรราช
เรื่องความรัก ว่า ความรักของมารดาที่นี้ต่อบุตร มีความหมายตามข้อใด

1. รักแท้และบริสุทธิ์
2. รักด้วยความมารยาณากี
3. รักที่มีความหลงไม่แลเห็นผิดและชอบ
4. รักเพาะความใกล้ชิดและห่วงฟิ่ง

8. ประเพณีการตั้งพระมหาอุปราช เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยกษัตริย์พระองค์ใด

1. พระเจ้าอยู่หงส์
2. พระบรมไตรโลกนาถ
3. พระเจ้าทรงธรรม
4. พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

9. คำพูดแลงคำว่า "ไก่" ในสมัยรัชกาลที่ 5 หมายความว่าอะไร

1. งดงาม
2. สนุกสนาน
3. เอาอกเอาใจ
4. แกลังทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 10-12

"ขอให้แม่เล็กสบายใจเดี๋ยว ตั้งแต่ฉันมาจนถึงเวลาเขียนหนังสือนี้ วันที่ 22 เมษายน ร.ศ.

116 มีความสบายนี้ แล่มคนกล่าวหาหลายคนว่าอ้วนขึ้นด้วย แต่ที่ใจจะไม่ได้ไปบ้านสักวันไม่มีเลย"

10. ข้อความในพระราชหัตถเลขาฯ จะทำให้ผู้รับมีความรู้สึกอย่างไร

1. ปลื้มใจ
2. เอะใจ
3. ถูกใจ
4. คีใจ

11. ข้อความนี้แท้จริงแล้ว มีสุคประสงค์อย่างไร

1. ให้ผู้รับสนใจ
2. ให้ผู้รับคิดถึง
3. ให้ผู้รับลืมความหลัง
4. ให้ผู้รับคลายกังวล

12. ข้อความนี้ แสดงให้เห็นว่า รัชกาลที่ 5 ทรงมีคุณลักษณะพิเศษตามข้อใด

1. รู้ใจคน
2. ใช้คำชักเจน
3. รักบ้านเมือง
4. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

13. วัคราชสิทธาราม เดิมชื่อว่าอะไร

1. วัคห้ายตลาด
2. วัคบางหัวน้อย
3. วัคลิ่งขอบ
4. วัคพลับ

7. 3

8. 2

9. 4

10. 1

11. 4

12. 1

13. 4